

Rembrandts schilderkunst.

Lesbrief voor havo/vwo.

Inhoud:

- Eigenschappen van Rembrandts schilderkunst
- Belangrijke jaartallen uit het leven van Rembrandt
- Bron: Een brief van Rembrandt aan de secretaris van de stadhouder
- Waarmee en waarop schilderde Rembrandt?
- Pigmenten die Rembrandt gebruikt heeft
- Boeken over Rembrandt
- Websites met informatie over Rembrandt
- Onderzoeksvragen voor leerlingen

Eigenschappen van Rembrandts schilderkunst

Als je aan Rembrandt denkt, dan denk je aan schilderijen. Rembrandt is de beroemdste Nederlandse schilder uit onze Gouden Eeuw. Schilderijen als *'De Nachtwacht'*, *'Het joodse bruidje'* en *'De staalmeesters'* worden dagelijks door honderden mensen uit verschillende landen bekeken en bewonderd. Over zijn werk zijn vele boeken geschreven en films gemaakt. Er wordt nog steeds over geschreven en over gepraat. Kunstenaars worden nog steeds door zijn werk geïnspireerd. In zijn eigen tijd werden Rembrandts schilderijen ook bewonderd en bijzonder gevonden, al konden toen minder mensen hen zien. Maar wat maakte die schilderijen van Rembrandt zo uitzonderlijk? Laten we eens wat zaken op een rijtje zetten:

1. Onderwerp

Omdat er in 17de-eeuws Nederland veel concurrentie was, gingen schilders zich specialiseren. Ze gingen bijvoorbeeld alleen een bepaald soort onderwerpen schilderen, waar ze dan heel goed in werden. Rembrandt deed dat niet. Hij had wel een voorkeur voor het schilderen van verhalen en dan vooral verhalen uit de bijbel, maar hij was net zo goed geïnteresseerd in het schilderen van (zelf)portretten, koppen van oude mensen en landschappen. Bovendien koos hij bij zijn bijbelse scènes vaak voor de uitbeelding van verhalen die nog niet zo veel andere kunstenaars hadden uitgebeeld. Die interesse voor de wat minder bekende verhalen had hij gemeen met zijn leermeester Pieter Lastman.

Boven: Pieter Lastman, 'De doop van de kamerling', ca. 1612, paneel, 62 x 100 cm. Collectie Frits Lugt, Instituut Néerlandais, Parijs

Links: Rembrandt, 'De doop van de kamerling', 1626, paneel, 63,5 x 48 cm. Museum Het Catharijneconvent, Utrecht

De prediker Filippus had van een engel de opdracht gekregen om de weg van Jeruzalem naar Gaza te volgen. Daar ontmoette hij de 'kamerling', een man die afkomstig was van het Ethiopische hof. Filippus wist hem te bekeren en ter plaatse te dopen. Dit is een van de vroegste schilderijen die we van Rembrandt kennen. Het verhaal is niet vaak door andere kunstenaars uitgebeeld.

2. Expressie

Rembrandt schilderde graag de meest dramatische momenten uit bijbelse verhalen. Aan de gezichten van de mensen die Rembrandt heeft geschilderd, kun je goed hun emotie aflezen. Bijvoorbeeld aan het gezicht van Judas die spijt heeft gekregen van zijn verraad van Christus, zie je hoe vreselijk wanhopig hij is. Je kunt ook bij de bijbelse Susanna, die heimelijk wordt belaagd door de 'oudsten', van het gezicht aflezen dat zij onschuldig en tegelijk doodsbang is. Rembrandt schilderde de emoties niet schreeuwerig, met grote gebaren. Je ziet het vooral aan de ogen en aan de rest van het gezicht. Toch is dat al voldoende. Je ziet iets van hun diepste gevoelens.

Rembrandt, 'Susanna en de twee oudsten',
1647, paneel, 76,5 x 92,8 cm, 1647,
Gemäldegalerie, Berlijn

Aan de gezichten van de mensen die Rembrandt heeft geschilderd, kun je goed zien hoe ze zich voelen. Aan het gezicht van de jonge vrouw die stiekem wordt belaagd door de hooggeplaatste, oude mannen, zie je dat zij onschuldig en tegelijk doodsbang is.

3. Realisme

In tegenstelling tot wat in zijn tijd in de mode was, maakte Rembrandt de door hem geportretteerde personen niet mooier dan ze waren. Hij liet de rimpels in hun gezichten zien, hun rood verbrande gezichten en zelfs hun gebreken. Dat deed hij ook bij heiligen en helden uit de verhalen die hij uitbeeldde. Je kunt goed zien dat *Julius Civilis*, de heldhaftige aanvoerder van de Bataven, aan een oog blind was. En van de bijbelse *Tobit* steken er een paar vuile tenen uit zijn schoeisel. Het worden mensen van vlees en bloed.

Rembrandt, 'De samenzwering van Julius Civilis', 1661, doek, 196 x 309 cm.
Nationalmuseum, Stockholm

Met hun zwaarden tegen elkaar gehouden spreken de Bataven af dat zij in opstand zullen komen tegen de Romeinen. Rembrandt zet de figuren in het licht, tegen een donkere achtergrond. Hij maakt de figuren niet mooier dan ze waren: aanvoerder Julius Civilis mist zelfs een oog.

Rembrandt, 'Tobit en Anna', 1626, paneel, 40 x 29,9 cm.,
Rijksmuseum, Amsterdam

De oude, blinde Tobit en zijn vrouw Anna zijn arm geworden. Als Anna thuis komt met een bokje dat ze van haar werkgever heeft gekregen, kan Tobit dit niet geloven. Hij beschuldigt haar ervan dat zij het dier gestolen heeft. Maar als hij achter zijn fout komt, heeft hij heel veel spijt. Hij vraagt God om hem gauw te laten sterven. Rembrandt laat de scheuren in Tobits kleding zien. Opvallend zijn vooral Tobits vuile tenen die we uit zijn afgedragen schoeisel zien steken.

4. Licht en donker

Door te schilderen met sterke contrasten tussen lichte en donkere partijen wist Rembrandt zijn voorstellingen extra dramatisch en soms zelfs een beetje mysterieus te maken. Zo'n effect wordt '*clair-obscur*' genoemd. Het was niet iets wat Rembrandt uitvond, het bestond al. Rembrandt heeft het waarschijnlijk overgenomen van schilderijen die hij zag van de Utrechtse Caravaggisten, navolgers van de beroemde Italiaanse kunstenaar Caravaggio. Maar Rembrandt wist het wel ten volle uit te buiten. Als met een toneelspot worden belangrijke figuren in een warm, bijna gloeiend licht gezet.

Rembrandt, 'Een oude woekeraar die een munt bekijkt', 1627, paneel, 31,9 x 42,5 cm. Gemäldegalerie, Berlijn

Een oude man zit tussen zijn stapels kasboeken, geldzaken, losse munten en goudstaafjes. Alles draait bij hem duidelijk om geld. Door een knijpbrilletje op zijn neus bestudeert hij een van zijn munten bij het licht van een kaarsvlam. Rembrandt weet een mooi contrast te maken tussen de door het goudgele kaarslicht belichte man met zijn spullen en de donkere ruimte om hem heen.

5. Suggestie

Aan het begin van zijn carrière schilderde Rembrandt vooral heel precies en gedetailleerd met een fijn penseeltje. Maar hij leerde zichzelf ook vlot te schilderen met een breed penseel. Hij schilderde snel en trefzeker tegelijk. De voorgestelde stoffen en materialen, bijvoorbeeld van een bontmantel of een gouden helm, zien er van een afstand heel echt, glinsterend en zelfs tastbaar uit. Van dichtbij zie je alleen maar driftig met het penseel neergezette hoopjes verf.

Rembrandt, 'Minerva', 1635, doek, 137 x 116 cm. Particuliere collectie

We zien een jonge vrouw die de rol van de Romeinse godin Minerva (de Griekse Athene) speelt. Minerva is de godin van de wijsheid. Haar goudkleurige mantel en het rode tafelkleed heeft Rembrandt met dikke verf en brede penseelstreken geschilderd. Van een afstand bekeken zien de stoffen er echt en tastbaar uit.

6. Levendige compositie

Als Rembrandt een groepsportret moest schilderen, dan beeldde hij de mensen niet stijf en netjes naast elkaar af. Je ziet ze druk bezig, ze staan, zitten of lopen door elkaar. Ze hebben verschillende houdingen en kijken in verschillende richtingen. Zo heeft hij ook de figuren van 'De

Nachtwacht' voorgesteld. Alles ziet er heel levendig uit. Rembrandt heeft het zichzelf daarmee niet gemakkelijk gemaakt.

Rembrandt, 'De Nachtwacht',
1639-1642, doek 359 x 438
cm. Rijksmuseum, Amsterdam

Rembrandt beeldde de figuren op zijn beroemdste groepsportret niet stijf naast elkaar af, zoals toen gebruikelijk was. Iedereen loopt door elkaar en elke persoon is ergens mee bezig. Een man laadt zijn geweer, anderen wijzen ergens naar of slaan op een trommel. Een meisje kijkt over haar schouder terwijl ze tussen de mannen door loopt. Rembrandt heeft er een levendig geheel van gemaakt.

Belangrijke jaartallen uit het leven van Rembrandt

- 1606 Op 15 juli wordt Rembrandt in Leiden **geboren** als negende kind van Harmen Gerritszoon van Rijn en Neeltje Willemsdochter van Suydbroeck.
- 1620-1623 Hij krijgt schilderles van de Leidse schilder **Jacob van Swanenburgh**.
- 1624 Rembrandt heeft een **eigen atelier in Leiden**, samen met zijn vriend Jan Lievens die van de beroemde schilder Pieter Lastman in Amsterdam les heeft gehad.
- 1625 Omstreeks deze tijd krijgt Rembrandt les van de schilder **Pieter Lastman** in Amsterdam.
- 1628 Rembrandt krijgt zijn eerste leerlingen. **Constantijn Huygens**, de secretaris van Frederik Hendrik, bezoekt Rembrandts atelier en bewondert zijn werk.
- 1631 Rembrandt komt in contact met de Amsterdamse kunsthandelaar **Hendrik Uylenburgh**. Rembrandt is daarna steeds vaker in Amsterdam.

Rembrandt, 'De schilder in zijn atelier', ca. 1628, paneel, 24,8 x 31,7 cm. Museum of Fine Arts, Boston

In de tijd waarin Rembrandt een atelier in Leiden heeft en zijn eerste leerlingen krijgt (onder wie de later beroemd geworden Gerrit Dou), maakt Rembrandt dit schilderij van een jonge schilder die voor een schildersezel staat. Zou Rembrandt zijn eigen atelier hier hebben afgebeeld?

1632 Rembrandt logeert bij Hendrick Uylenburgh en schildert zijn eerste groepsportret: *De anatomische les van dokter Tulp*.

Rembrandt, 'De anatomische les van dokter Tulp', 1632, doek, 162,5 x 216,5 cm. Mauritshuis, Den Haag

Eens per jaar werd er in Amsterdam een openbare anatomieles gegeven. De mannen kijken aandachtig toe, terwijl dokter Tulp uitlegt hoe de spieren van een arm lopen. Hij gebruikt daarvoor een opengesneden arm van een dode man. Rembrandt heeft de afgebeelde personen zo weergegeven dat het lijkt of ze niet weten dat er een portret van hen wordt geschilderd. Dit schilderij is Rembrandts eerste groepsportret. Het was een bijzonder eervolle opdracht voor de jonge kunstenaar

1632-1646 Rembrandt maakt een serie schilderijen voor **prins Frederik Hendrik**.

1634 Rembrandt **trouwt** op 22 juni met **Saskia Uylenburgh** in Sint Annaparochie in Friesland. Saskia is het nichtje van Hendrick Uylenburgh.

- 1639 Rembrandt koopt voor 13.000 gulden een **huis** aan de Amsterdamse Sint Anthoniesbreestraat (de straat heet daar tegenwoordig Jodenbreestraat en het huis is nu Museum Het Rembrandthuis). Hij mag het bedrag in delen afbetalen. Hij krijgt de opdracht voor *De Nachtwacht*.
- 1641 In september wordt een zoon, **Titus**, geboren.

Rembrandt, 'Saskia in bed', ca. 1641, Fondation Custodia (Collectie Frits Lugt), Institut Néerlandais, Parijs

Rembrandt heeft zijn vrouw Saskia getekend terwijl zij in de bedstee van hun woon- en slaapkamer ligt. Saskia en Rembrandt kregen vier kinderen, waarvan er drie al na een paar weken overleden. Alleen zoon Titus bleef leven. Niet lang na de geboorte van Titus zou Saskia zelf overlijden.

- 1642 **Saskia** is ziek en **sterft** op 14 juni, 29 jaar oud. Ze wordt in de Oude Kerk begraven. Geertje Dirckx komt in huis als verzorgster van Titus. *De Nachtwacht* is klaar.
- 1647 **Hendrickje Stoffels** komt als dienstertje bij Rembrandt in huis.
- 1652-1654 De Eerste **Engelse Oorlog**.
- 1653 De **pest** heerst in Amsterdam. Rembrandt maakt grote **schulden** om zijn huis af te kunnen betalen.
- 1654 Een dochter van Rembrandt en Hendrickje wordt geboren. Zij wordt **Cornelia** genoemd.
- 1656 Rembrandt kan zijn schulden niet meer betalen. Door een groep rechters van de Hoge Raad van Holland wordt officieel genoteerd dat hij **failliet** is. Er wordt een inventaris van zijn inboedel gemaakt.

1656-1658 **Verkoping** van Rembrandts huis en bezittingen

1658 Rembrandt, Hendrickje, Titus en Cornelia gaan wonen in een huurhuis aan de Amsterdamse **Rozengracht**, waar Hendrickje en Titus een kunsthandel opzetten.

1661 Rembrandt maakt een groot schilderij voor het nieuwe Amsterdamse stadhuis: *De samenzwering van Julius Civilis*. De burgemeesters zijn er niet tevreden over.

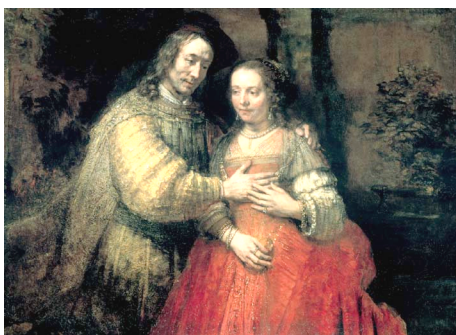
Rembrandt, 'De Staalmeesters',
1662, doek, 191 x 279 cm.
Rijksmuseum, Amsterdam

De staalmeesters moesten kleuren (goed)keuren van pas geverfde wollen stoffen, voordat er iets van gemaakt werd, bijvoorbeeld kleding. De heren zitten en staan bij een tafel. De tafel is wat van onderaf gezien en is met een punt naar ons toegekeerd. Het tafelkleed is heel overtuigend geschilderd. Zonder dat ze precies zijn aangegeven, lijkt het of je allerlei plukjes kunt zien van het rode kleed. De verf heeft Rembrandt daar heel dik aangebracht.

1663 De pest heerst weer in Amsterdam. **Hendrickje sterft** en wordt begraven in de Westerkerk.

1665-1667 Tweede **Engelse Oorlog**.

1666 Rembrandt schildert *Het joodse bruidje*.

Rembrandt, 'Het joodse
bruidje', 1666, doek, 121,5 x
166,5 cm. Rijksmuseum,
Amsterdam.

Dit is een van de beroemdste schilderijen van Rembrandt. Hij heeft de voorstelling op een heel bijzondere manier geschilderd. Dat is vooral goed te zien bij de rechterarm van de man die de vrouw op een tedere manier vasthoudt. De goudkleurige mouw is heel dik geschilderd, niet precies en gedetailleerd, maar wel zó dat je allerlei glinsterende vlakjes en vouwen in de stof kunt zien.

- 1668 Op 28 februari **trouwt Titus** met Magdalena van Loo. Maar hij **sterft** een paar maanden daarna en wordt in de Westerkerk begraven.
- 1669 Magdalena van Loo krijgt een dochtertje, Titia. **Rembrandt** schildert nog twee zelfportretten. Hij **sterft** op 4 oktober en wordt in de Westerkerk begraven.

Bron: Een brief van Rembrandt aan de secretaris van de stadhouder

Er zijn van Rembrandt maar zeven eigenhandige brieven overgeleverd. Ze zijn allemaal gericht aan Constantijn Huygens, secretaris van stadhouder Frederik Hendrik en geschreven tussen 1636 en 1639. Over het algemeen zijn het zakelijke brieven. Ze gaan over een serie schilderijen over het leven en lijden van Christus die Rembrandt heeft gemaakt in opdracht van Frederik Hendrik. Constantijn Huygens, zelf een groot kunstliefhebber, bemiddelt over de levering en de betaling.

In de derde brief, van 12 januari 1639, zegt Rembrandt iets over zijn eigen schilderkunst. Hij heeft het over de 'naetureelste beweeghelickheijt' waarmee hij de figuren heeft uitgebeeld. Hij bedoelt daarmee dat je gemakkelijk aan de verschillende figuren kunt zien welke emoties zij voelen bij de dramatische gebeurtenissen uit het leven van Christus.

De brief is te vinden in het Koninklijk Huisarchief in Paleis Noordeinde in Den Haag. Alle schilderijen uit de serie (van de zeven bestaan er nog zes) zijn nu in een Duits museum: de Alte Pinakothek in München (ze staan afgebeeld in de tentoonstellingscatalogus van het Rijksmuseum: *Rembrandt: De Meester en zijn Werkplaats*, deel 1, bladzijde 156 en 157).

“Door die grooten lust ende geneegenheijt die ick gepleeght hebbe int wel wtvoeren van die twe stuckens die sijn Hoocheijt mijn heeft doen maeken weesende liet een daer dat doode lichaem Christij in den graeve gelecht wert ende ander daer Christus van den doode opstaet dat met grooten verschrickinge des wachters. Dees selvij twe stuckens sijn door stuijdiose vlijt nu meede afgedaen soodat ick nu oock geneegen ben om die selvijge te leeveren om sijn Hoocheijt daer meede te vermaeken want deesen twe sijnt daer die meeste ende die naetureelste beweeghelickheijt in geopserveert is dat oock de grooste oorsaeck is dat die selvijge soo lang onder handen sij geweest. (...)”

Waarmee en waarop schilderde Rembrandt?

Toen Rembrandt omstreeks 1631 in Amsterdam ging wonen, ging hij andere schildermaterialen gebruiken dan daarvoor. Eerst schilderde hij voornamelijk op hout (paneel), maar later schilderde hij bijna alleen nog maar op doek. De vroegste schilderijen die van Rembrandt bekend zijn, heeft hij omstreeks 1624 gemaakt. Hij gebruikte toen eikenhouten paneeltjes van ongeveer 1 cm dikte.

Voordat je erop kunt schilderen, moet je een **paneel** voorzien van een **grondlaag**. Een (glad geschuurd) paneel werd egaal gemaakt met krijt en lijm. Daarover liet Rembrandt een dun laagje aanbrengen van loodwitte of okergele verf.

Daarna schilderde Rembrandt de hele voorstelling in grote lijnen alleen met bruin. Hij gaf aan waar lichte delen moesten komen en waar donkere. Deze fase noem je '**doodverven**'. Pas daarna ging Rembrandt echt met kleur schilderen.

Doek moet je ook eerst prepareren. Rembrandt gebruikte linnen, dat toen ook gebruikt werd voor andere doeleinden, zoals het maken van scheepszeilen en kleding. Een schildersdoek moest met touw gespannen worden binnen een houten **raam**. Het doek kreeg ook een **grondlaag**. Rembrandt liet het gespannen linnen insmeren met lijm, daarna met rode okerverf en ten slotte met een grijze verflaag van loodwit gemengd met zwart. Daarna ging hij '**doodverven**' in grijs. Hij maakte bijna nooit voorstudies op papier.

Een doek of een paneel werd op een schildersezal gezet. Rembrandt hield een palet vast, waarop verf in kleine hoeveelheden klaar lag. In zijn andere hand hield hij zijn penseel. **Olieverf** kon je niet zomaar in een tube kopen. Je moest in het atelier verf maken. Je ging **pigmenten** (kleurpoeders) fijnwrijven en mengen met wat lijnolie. Je wreef met een platte steen op een wrijfplaat van gladde steen, net zolang totdat je olieverf had van de juiste dikte.

Potjes met pigmenten, een flesje olie en een palet met hoopjes verf: verfbereiding in Rembrandts atelier, Museum Het Rembrandthuis

Pigmenten die Rembrandt gebruikt heeft

Rembrandt maakte zijn eigen verf of liet dat door een assistent doen. Hij heeft maar een beperkt aantal pigmenten gebruikt. Dat zijn de volgende:

loodwit (+ krijt)
gele oker
lood-tin geel (citroengeel)
rode oker
vermiljoen (helder rood)
rode lak
azuriet (hemelsblauw)
smalt (fijngemalen blauw glas)
malachiet groen (berggroen)
bruine oker
omber, gebrand en ongebrand (donkerbruin)
Kasselse (Keulse) aarde
beenderzwart

Op vroege (tot ca. 1635) schilderijen heeft Rembrandt ongeveer tien pigmenten gebruikt, soms meer. Hij schilderde in die jaren voornamelijk op paneel.

Op latere schilderijen heeft Rembrandt maximaal zes pigmenten gebruikt. Hij schilderde toen voornamelijk op doek.

In Rembrandts atelier staat een grote schildersezal met daarop een opgespannen doek. Het koele, heledere licht door de vensters op het noorden is goed om bij te schilderen

Boeken over Rembrandt, zijn leven en werk in het algemeen:

- B. Haak, *Rembrandt, zijn leven, zijn werk en zijn tijd*, uitgeverij De Archipel, Den Haag 1968.
- Chr. Tümpel, *Rembrandt*, uitgeverij Becht, Amsterdam 1986.
- Chr. Tümpel, *Rembrandt*, Kwadraat Monografie, Utrecht 1992.
- A. Hagen, *Het leven van Rembrandt*, Rembrandt Informatie Centrum, Museum Het Rembrandthuis (eerste deel van een pakket met twee scriptieboekjes).
- A. Hagen, *Rembrandts leven. Schriftelijke bronnen uit Rembrandts tijd*, CKV-bundel, Bronnenboekje *tijd*, CKV-bundel, Bronnenboekje 1. Museum Het Rembrandthuis. 2003.

Boeken over Rembrandt, zijn leven en zijn schilderijen:

- G. Schwartz, *Rembrandt, zijn leven, zijn schilderijen*, uitgeverij Gary Schwartz, Maarsse 1984.
- Tentoonstellingscatalogus Amsterdam, Rijksmuseum, *Rembrandt: De Meester en zijn Werkplaats*, twee delen, deel 1: Schilderijen, uitgeverij Waanders, Zwolle 1991.
- E. van de Wetering, *Rembrandt. The Painter at Work*, Amsterdam University Press, 1997.
- A. Hagen, *De opleiding tot schilder. Schriftelijke bronnen uit Rembrandts tijd*, CKV-bundel, Bronnenboekje 1, Museum Het Rembrandthuis, 2003.
- E. van de Wetering, *Rembrandt – Zoektocht van een genie*, uitgeverij Waanders, Zwolle 2006 (tentoonstellingscatalogus Amsterdam, Museum Het Rembrandthuis).

Websites met informatie over Rembrandt:

www.rembrandthuis.nl

www.cultuurwijs.nl

www.cultuurwijzer.nl

www.artcyclopedia.com/artists/rembrandt_van_rijn.html

www.gravenopinternet.nl

<http://rembrandt.startpagina.nl>

www.rembrandt-amsterdam.nl

Onderzoeksvragen die door kleine groepjes tijdens een museumbezoek of via internet kunnen worden opgelost:

1. Zoek drie schilderijen waarop Rembrandt (of iemand uit zijn omgeving) een bijbels verhaal heeft uitgebeeld. Vertel de verhalen na in je eigen woorden.

Hoe heeft Rembrandt (of de schilder uit zijn omgeving) de verhalen uitgebeeld? Let daarbij op de volgende zaken:

- Is het duidelijk wie de hoofdpersonen zijn en hoe zij zich tot elkaar verhouden?
- Hoe is de verhouding tussen lichte en donkere gedeelten?
- Waar speelt de scène zich af (binnen of buiten)?
- Welke emoties zie je uitgebeeld en hoe is dat gedaan?
- Hoe zijn de figuren gekleed?
- Zijn ze precies of ruw geschilderd?

2. Zoek drie vergelijkbare (vooral wat het onderwerp betreft; bijvoorbeeld alleen bijbelse scènes) schilderijen: een van Rembrandt, een van een voorloper van Rembrandt en een schilderij van een leerling of navolger van Rembrandt. Beschrijf wat er op de drie schilderijen is voorgesteld.

Ga na wat de opvallendste overeenkomsten en verschillen zijn. Let daarbij op de volgende zaken:

- Om wat voor soort onderwerpen gaat het?
- Ging het de schilder om iets (bijvoorbeeld een verhaal) zo duidelijk mogelijk uit te beelden of meer om een sfeer weer te geven?
- Worden de figuren die op de schilderijen voorkomen egaal belicht of is er meer gebruik gemaakt van tegenstellingen tussen lichte en donkere gedeelten?
- Drukken de figuren die op de schilderijen voorkomen emoties uit? Zo ja, welke en op wat voor manier?
- Zijn er veel details zichtbaar, zijn die precies geschilderd of juist niet?
- Is er overtuigend diepte geschilderd of juist niet?
- Is het duidelijk waar de figuren in de ruimte staan of is dat juist nogal vaag gehouden?

3. Zoek tien voorbeelden van schilderijen, etsen of tekeningen van Rembrandt waarop je kunt zien dat hij de voorgestelde personen niet geïdealiseerd heeft voorgesteld maar juist als mensen van vlees en bloed, met al hun gebreken. Beschrijf hoe hij dat heeft gedaan. Is de voorstelling voor jou overtuigend of juist niet?

4. Bekijk tien schilderijen van Rembrandt, een voorloper of een leerling nauwkeurig. Beschrijf wat je kunt zien van de materiële toestand. Let daarbij op de volgende zaken:

- Wat zijn ongeveer de afmetingen?
- Is het op paneel of op doek geschilderd?
- Zit er een lijst om; zo ja, hoe ziet die eruit?
- Zijn er beschadigingen zichtbaar; zo ja, waar precies?
- Wat stelt het werk voor?
- Wat zijn de meest opvallende kleuren
- Waar is het schilderij opgehangen?

Rembrandt Informatie Centrum

Museum Het Rembrandthuis

Jodenbreestraat 4

1011 NK Amsterdam

tel: 020 5200400

fax: 020 5200401

e-mail: museum@rembrandthuis.nl

© 2006 Museum Het Rembrandthuis

Tekst: A. Hagen

Museumbezoek:

Het bezoek aan Museum Het Rembrandthuis is gratis voor schoolgroepen mits dit minstens twee weken van te voren is afgesproken met de afdeling Educatie van het museum.

Voor informatie en boekingen kunt u contact opnemen met de afdeling Educatie van Museum Het Rembrandthuis. Tel: 020 5200 400.